

Zo svätých konfuciánskych zbierok

Kapitola 7

Majster povedal:

Vysielač a nie tvorca, veriť a milovať starších, odvážim sa porovnávať so starým P'angom.

Majster povedal:

Tiché uchovávanie

poznania;

učenie bez presýtenia;

učenie iných

bez únavy:

ktorá z týchto vecí

prináleží mne?

Majster povedal:

Zanechajúc cnosť

bez náležitého pestovania;

neprediskutovať

dôkladne to,

čo je naučené;

nebyť schopný

prikloniť sa k spravodlivosti,

o ktorej je

poznanie získané;

a nebyť schopný

zmeniť to, čo nie je dobré:

toto sú veci,

ktoré mi spôsobujú

starosti.

Keď nebol Majster

zamestnaný obchodom,

jeho správanie bolo mierne

a vyzeral potešený.

Majster povedal:

Nech je vôľa zavedená

na cestu povinnosti.

Nech každý výsledok

v tom, čo je dobré,

je pevne uchopený.

Nech je dokonalá cnosť

v súlade s tým.

Nech je odpočinok

a potešenie nájsené

v slušných umeniach.

Majster povedal

Yen Yuanovi:

Keď človeka volajú do úradu,

ujme sa povinností;

keď ho nevolajú,

odpočíva;

som to len ja a ty,

kto toto dosiahol.

Majster povedal:

S hrubou ryžou na jedenie,

obyčajnou vodou na pitie

a svojou ohnutou rukou

namiesto vankúša,

mám stále potešenie

uprostred týchto vecí.

Bohatstvo a uznanie

od nespravodlivých

sú pre mňa ako

premenlivý oblak.

Majster povedal:

Ak by boli nejaké roky

pridané k môjmu životu,

venoval by som ich 50

na štúdium Yi

potom by som možno

bol bez veľkých chýb.

Časté témy

Majstrových diskusií

boli ódy,

história

a udržiavanie

náležitých pravidiel.

O všetkých týchto témach

často diskutoval.

Vojvoda z Sheh sa spýtal

Tsze-lu na Konfucia

a Tsze-lu

mu neodpovedal.

Majster povedal:

Prečo si mu nepovedal,

On je jednoducho človek,

ktorý vo svojom horlivom

úsilí o poznanie

zabúda na jedlo,

ktorý v radosi

z výsledku

zabúda na svoj smútok

a ktorý nevníma

prichádzajúcu starobu?

Majster povedal:

„Ja nie som tým,

kto sa narodil

s vlastníctvom poznania.

Som človekom, ktorý má rád

starobu a vážne ho

v nej hľadá.

Témy, o ktorých

Majster nehovoril,

boli výnimočné veci,

sviatok sily,

zmätok

a duchovné bytosti.

Majster povedal:

„Keď kráčam spolu

s dvoma ďalšími, môžu mi

poslúžiť ako moji učители.

Zvolím si

ich dobré vlastnosti

a tie budem nasledovať,

ich zlé vlastnosti

a tým sa budem vyhýbať.“

Majster povedal:

„Nebo vytvorilo

cnosť, ktorá je vo mne.

Hwan T'ui,

čo mi môže urobiť?“

Majster povedal:

„Myslíte si,

žiaci moji, že mám

nejaké tajnosti?

Netajím vám nič.

Neexistuje nič,

čo robím a čo nie je zjavné

vám, mojim žiakom,

taká je moja cesta.“

Boli štyri veci,

ktoré Majster učil:

písmo, etiku,

zbožnosť duše

a pravdovravnosť.

Majster povedal: „Mudrc nie

je prameň, ktorý sa dá vidieť.

Mohol by som vidieť človeka

skutočného talentu a cnosti,

ktorý by ma uspokojil.“

Majster povedal:

„Dobrý človek nie je

prameň, ktorý sa dá vidieť.

mohol by som vidieť človeka

obdareného stálosťou,

ktorý by ma uspokojil.

Nemať a predsa

sa snažiť mať,

prázdny a predsa

sa snažiť byť plný,
pocivý a predsa
sa snažiť byť bez rozpakov,
je ťažké s takými
vlastnosťami
mať stálosť.“

Majster povedal:

„Môžu byť takí,
ktorí konajú bez toho,
aby vedeli prečo.
Ja tak nekonám.
Počujúc veľa,
vyberám si to, čo je dobré
a nasledujem to.
Vidiac veľa,
udržiavam si to v pamäti:
toto je druhý spôsob
poznania.“

Bolo ťažké hovoriť
užitočne a vážne
s ľuďmi z Hu-hsiang,
a keď chlapec z toho miesta
mal rozhovor s Majstrom,
žiaci pochybovali.

Majster povedal:

„Prijímam postoj ľudí
ku mne bez toho, aby som
sa zaviazal čo sa týka toho,
čo smú robiť,
keď budú v ústraní.
Prečo má byť človek
taký krutý?

Ak človek očistí seba,
aby na mňa počkal,
prijmem ho takého
očisteného bez záruky
jeho minulého správania.“

Majster povedal:

„Je cnosť vecou vzdialenou?

Želám si byť cnostný
a cnosť je na dosah.“

Keď bol Majster
v spoločnosti človeka,
ktorý spieval,
ak spieval dobre,
povedal by mu,
aby pieseň zopakoval,
zatiaľ čo by ho sprevádzal
svojím vlastným hlasom.

Majster povedal:

V učení sa možno
vyrovnám ostatným
ale povaha
dokonalejšieho človeka
realizovaná
v jeho správaní,
ktoré vyznáva,
je to, čo som ešte
nedosiahol.“

Majster povedal:

„Mudre a človek
dokonalejšieho človeka;
ako sa k nim môžem
radiť?

Mohlo by o mne byť
jednoducho povedané,
že sa túžim takým stať
bez znechutenia
a učiť ostatných
bez únavy.“

Kung-hsi Hwa povedal:

„Toto je to,
v čom ťa my žiaci,
nedokážeme napodobiť.“

Keď bol Majster veľmi
chorý, Tsze-lu chcel odísť,
aby sa za neho modlil.

Povedal: „Je možné
urobiť takú vec?“

Tsze-lu odpovedal: „Áno.

V chválospevoch sa hovorí:
Bola za teba vykonaná
modlitba k duchom
z vyšších a nižších svetov.“

Majster povedal:

„Moje modlenie
trvalo dlhý čas.“

Majster povedal:

„Dokonalejší človek
je spokojný a pokojný.
sebecký človek je vždy
plný strachu a tiesne.“

Majster bol vľúdný
a predsa dôstojný;
majestátny
a predsa nie divoký,
úctivý a predsa jednoduchý.

Kapitola 8

Majster povedal:

„O T'ai-povi možno povedať,

že dosiahol
najvyšší bod
cnostného konania.

Trikrát odmietol
kráľovstvo
a ľudia v nevedomosti
o jeho dôvodoch nedokázali
vyjadriť svoj súhlas
s jeho správaním.“

Majster povedal:

„zdvorilosť
bez náležitých pravidiel
sa stáva namáhavou snahou;
opatnosť bez
náležitých pravidiel
sa stáva bojzivosťou;
smelosť bez
náležitých pravidiel
sa stáva neposlušnosťou;
priamočiarosť
bez náležitých pravidiel
sa stáva opovážlivosťou.

Keď tí, ktorí sú
vo vysokom postavení,
vykonávajú dobre všetky
svoje povinnosti voči svojim
príbuzným, ľudia sú
vyburcovaní k cnosti.
Keď starí priatelia
nie sú nimi opustení,
ľudia sú uchránení
od podlosti.“

Keď bol Filozof Tsang chorý,
zavolať si k sebe
žiacov svojej školy
a povedal:

„Odkryte moje nohy,
odkryte moje ruky.

V knihe poézie
je písané: Mali by sme
býť obávajúci sa
a opatrní,

akoby na pokraji
hlbokej priepasti, akoby
sme kráčali po tenkom ľade.
Ja som taký tiež.

Teraz i v budúcnosti poznám
svoj útek od všetkých
zranení svojej osoby.
Ó vy moje malé deti.“

Keď bol Filozof Tsang chorý, Meng Chang sa ho prišiel spýtať, ako sa má. Tsang mu odvetil: „Keď má nejaký vtáčik zomrieť, jeho tóny sú smutné; keď má zomrieť človek, jeho slová sú dobré. Sú tri princípy správania sa, ktoré by človek vysokej úrovne mal považovať za obzvlášť dôležité: aby vo svojom chovaní a spôsoboch zdržal násilia a nedbalosti; aby sa v riadení svojho výzoru držal úprimnosti; a aby vo svojich slovách a hlase zdržiaval ďaleko od nízkosti a nevhodnosti. Pokiaľ ide o také veci ako je obstarávanie obetných nádob, sú na to náležití hodnostári.“ Filozof Tsang povedal: „Obdarený schopnosťou a predsa kladúci otázky tým, ktorý takí nie sú; majúci mnoho a predsa kladúci otázky tým, čo majú málo; majúci akoby nemal; plný a predsa považujúci sa za prázdneho; byť vinníkom a predsa vstupovať do hádky; kedysi som mal priateľa, ktorý nasledoval takýto štýl správania sa.“ Filozof Tsang povedal: „Predpokladajme, že existuje človek, ktorý môže byť poverený

dozorom nad mladým osirelým princom, a môže byť poverený právomocou nad krajinou, a ktorého žiadna núdza akákoľvek veľká nemôže odvieť od jeho princípov: je taký človek mimoriadnym človekom? Je vskutku mimoriadnym človekom.“ Filozof Tsang povedal: „Hodnostár nesmie byť bez veľkorysej mysle a silnej vytrvalosti. Jeho bremeno je ťažké a jeho cesta je dlhá. Dokonalá cnosť je bremenom, ktoré považuje za svoje, aby ho niesol; nie je ťažké? Len s príchodom smrti skončí jeho cesta; nie je dlhá? Majster povedal: „Sú to ódy, ktoré burcujú myseľ. Sú to náležité pravidlá, ktoré vytvárajú charakter. Je to hudbou, vďaka ktorej je koniec prijatý.“ Majster povedal: „Ľudí možno naviesť, aby nasledovali cestu činu, ale nemožno spôsobiť, aby jej porozumeli.“ Majster povedal: „Človek, ktorý má rád smelosť a je nespokojný s chudobou, bude postupovať k neposlušnosti. Tak isto človek, ktorý nie je cnostný, keď doženiete svoju nechť voči nemu

do extrém.“ Majster povedal: „Avšak človek má schopnosti také skvelé ako tie, ktoré má Vojvoda z Chau, avšak keby bol pyšný a lakomý, tie ostatné veci skutočne nie sú hodné pohľadu.“ Majster povedal: „Nie je ľahké nájsť človeka, ktorý sa učil po tri roky bez toho, aby sa stal dobrým.“ Majster povedal: „S úprimnou vierou zjednocuje lásku k učeniu; pridŕžajúc sa pevne smrti, zdokonaľuje sa na svojej ceste. Taký človek nevstúpi do labilného stavu, ani nebude prebývať v zmätku. Keď správne princípy vlády prevážia v kráľovstve, on sa ukáže; keď budú zničené, on sa bude ďalej ukrývať. Keď je krajina dobre spravovaná, chudoba a biedne podmienky sú dôvodom na hanbu. Keď je krajina spravovaná zle, bohatstvo a pocty sú dôvodom na hanbu.“ Majster povedal: „Ten, kto nezastáva žiaden konkrétny úrad, nemá čo robiť s plánmi na výkon svojich povinností.“ Majster povedal: „Keď hudobný majster Chih prvýkrát nastúpil do svojho úradu,

koniec Kwan Tsua
bol veľkolepý;
ako to naplnilo uši!“
Majster povedal:
„Horlivý a predsa nie čestný,
hlúpy a predsa nie pozorný;
jednoduchý
a predsa nie úprimný:
takýmto ľudom
nerozumiem.“
Majster povedal:
„Učte sa, akoby ste nemohli
dosiahnuť svoj predmet
a akoby ste sa stále báli,
aby ste ho nestratili.“
Majster povedal:
„Aké majestátny bol
spôsob, akým
Shun a Yu vykonávali
vládu nad ríšou,
akoby to pre nich
nebolo nič!“
Majster povedal:
„Vskutku veľký bol
Yao ako vládca!
Aký impozantný bol!
Len Nebo je veľké
a predsa len
Yao mu bol podobný.
Aká ohromná bola jeho
cnosť! Ľudia nedokázali
pre ňu nájsť meno.
Aký veľkolepý bol
v dielach,
ktoré vykonal!
Aký slávny
v elegantných nariadeniach,
ktoré ustanovil!“